

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Nya

Extra Posten.

Måndagen den 27 Mars 1820.

Målaren Samuel Woodforde, jemte kritiska anmärkingar öfver Paolo Veronese, Rubens och andra målare.

Samuel Woodforde föddes 1764 på Castle Cowy i Grefskapet Somerset. Hans familj var ganska aktningvärd och länge der bofast. Han erhöi en god uppfostran, och förträdde tydligt sin håg för teckning. Denna sjäflärlings försök väckte Henry Hoare's uppmärksamhet, en konstens beundrare och beskyddare, som på sitt riddagods Stourhead i Grefskapet Wilts ärligen besöktes af W. Hoare och C. W. Bampfylde, den förre en bekant Crayonist och den sednare en lika bekant landskapsmålare och kopparstickare. Äfven desse förundrade sig öfver Woodfordes teckningar, och gjorde sig mycken möda med hans undervisning. Deras beröm uppmuntrade honom allt mer, och med sina föräldrars samtycke lemnade han sig helt och hållet åt målarekonsten.

Nu reste han till London och blef en Kongl. Akademiens lärling. Den som här vill blifva intagen, måste, enligt stadgarna, uppvisa en eller två teckningar af egen hand, efter nakna figurer och merendels efter antika gips-afgjutningar. Woodforde's arbete befanns vara godt,

och i Mars 1782 intogs den 18-årige ynglingen i Akademien. Han var alltid ganska flitig och ihärdig, för öfrigt mild och anspråkslös, eftertänksam, och genom läsning rigtades hans fantasi isynnerhet på historiemålning; ett vädeligt val i en tid då den gamle historie-målaren Barry lefde i torftighet, och Reynolds och Romney vero mycket sökte som porträttmålare. Härtill fordrades i sanning mycken erfarenhet eller ädel oegennyttia och ingen vanlig beslutsamhet. I detta slags målning, som har att tacka kärleken för sitt ursprung, och ännu genom en ren böjelse måste hållas helig, hade England i nyare tider hunnit närmast fullkomligheten. Dess porträttmålare öfverträffade vida sina medtäflare på fasta landet i sanning och uttryckets värdighet, i enkelt behag, i osmyckad prydlighet, i allt hvad som fordrar en rik och kraftfull kolorit, ehuru felande i teckning och värdslöse i strödda detaljer. Med all Reynolds svaghet i konturer öfverträffas han af ingen gammal mästare i tonens trollkraft och harmoni. Men för trettio år tillbaka måste en genialisk konstnär, som hade egenat sin pensel åt historie-målning, i hopp att utbilda sina högsta själskrafter, frivilligt välja fattigdom, i stället för en säker utsigt till maklighet och öfverflöd.

Woodforde hade nog ståndaktighet att blifva sitt första val trogen, ehuru åt-

skilligt kan i England förleda en ung målare att, oaktad lärares förbud, måla i olja, innan han är nog säker i teckning. En sådan alltför brådskande ärelystnad förebrår man engelska skolans fäder Reynolds, Gainsborough och Romney. Dessa män kände själfve denna brist, och sökte att med stora glänsande massor betäcka felaktiga former. Men hyad som hos dem var oundvikligt af brist på offentliga inrättningar, har hos deras efterhärmare ty värr allt för ofta blifvit ett tadelvärdt val. Icke så hos Woodforde. Han motstod frestelsen att måla i olja, innan han var säker i teckning, hvarföre han flitigt studerade anatomie och nakna figurer. Hans akademiska figurer med krita på färgadt papper, bevisa huru långt han, icke i raska språng, utan småningom, framryckte. Icke dess mindre hade han samma missöde som *Domenichino* och mången annan skicklig yngling: han erhöll aldrig något pris.

Af föresats att bilda sig efter gamla mästare, beslöt han efter några år att resa till Italien. Som endast prisbelönade elever reste på akademiens bekostnad, så måste han antingen resa med egna medel eller blifva hemma. Men en årlig pension, gifven af Henry Hoare och efter hans död af Rich. Hoare, hjälpte honom utur denna förlägenhet, och han kom till Rom 1784 eller 85. Här studerade han de namnkunnigaste verk, isynnerhet *Michel Angelos* och *Raphaels*, och tecknade efter gamla bildhuggeri-arbeten. Bland unga Engelska konstnärer höll han sig förnämligast till *Deare* och *Robinson*. Den förre var en bildhuggare, ditsänd af akademien. En ädel täflan upplifvade begge. Kort efter deras bekantskap kom den unge *Howard*, en akademiens fosterson, till Rom. Äfven han bildade sitt snille och sin känsla genom klassiska studier och en täflande vänskap. *Deare's* teckningar utgjorde en temligen rik samling, som skulle stickas i koppar; men artisten dog allt för tidigt. Hans arbeten rekommenderas ännu i dag. *Robinson* var en ganska skick-

lig porträttist; men äfven hans lefnad var ganska kort.

Bland dessa och de öfriga unga konstnärerna i Rom hade *Woodforde* en ärefull rang; men emedan hans största omsorg var en säker teckning och klassisk smak, fulländades hans talang mindre i kolorit, clair-obscur och lätt behandling. Men att han icke dess mindre förstod koloritens värde, heviser hans vistande i Venedig, sedan han slutat sina studier i Rom. Der hade han tillfälle att kopiera de bästa mästaresh verk. Men antingen han ej uppehöll sig nog länge i Venedig, eller om naturen ej bildat honom till en rik kolorist, kort han medförde ej så mycket från Venedig som man skall hafva väntat af hans smak och känsla. Hans kopia af *Paolo Veroneses* namnkunniga taffla: *Darii* familj inför *Alexander*, i palatset *Pisani*, bestående af tvenne stora grupper och en arkitektonisk bakgrund, har mycken förtjenst, men bevisar mera flit än liflighet. I hufvudenas teckning och uttryck är allt troget och noggrannt; men *Paolos* förtrollande yta saknas. Den mäktiga, men ändå fina, den djerfva, men ändå milda, den mäterligt vårdlösa, men ändå bländande upplysta rörelse i det hela felas äfven.

Men om *Woodforde*, för att icke få en ytlig stil, ej sökte att vinna en nog Venetiansk ton, så hade han utan tvifvel andra målares varnande exempel för ögonen, som låto besegra sig af förförelsen, och hvilkas arbeten just derföre blevo färg och vidare ingenting. Hans väg var den säkraste. Kolorit kan en konstnär studera *öfverallt*, men Vatikanen endast i Rom. *Vurmeriet* för Venetiansk färgglans hade då, och redan ännu tidigare, gjort den meningen rådande, att en så kallad lysande verkan ersatte många viktigare företräden. Och denna föreställning råder ännu. Vi vilje derföre här tillåta oss några anmärkningar öfver *Paolo Veroneses* stil. (Forts. e. a. g.)

Följande anekdot utur en Italiensk Journal torde lämpligen kunna bifogas den i N:o 24 införda artikel om Lionardo da Vincis tafla öfver Nattvarden.

Lionardo var i det hela ganska nöjd med sin tafla. Han uppstälde den för sina elever liksom en konstens canon, och lät dem nästan studera ensamt efter densamma. Han hade samvetsgrant arbetat; han hade så till sägande kämpat med sin konst; men om han detta oakadt var öfvertygad, att han ej uppnått sitt ideal, så hade han åtminstone det medvetandet, att han gjort allt hvad han kunnat. Men han var aldrig nöjd med Christi hufvud, emedan den bild han deraf bar i sin själ, ej kunde framställas af hans pensel. — I förrädarens hufvud ville han åter uttömma allt hvad den visa konsten kan tillåta för att uttrycka en fallen moralitet.

Redan voro alla hufvuden färdiga, endast Judas's feltes ännu, och dermed gick långt ut på tiden. Lionardo syntes ej mer vid sin målning. Bröderne i det kloster der taflan var, blefvo missnöjde öfver detta drojsmål, och beklagade sig flera gånger hos Hertigen i Mayland, som hade Furstligt belönat honom för detta arbete. Hertigen lät kalla till sig *da Vinci*, och yttrade sin förundran, att han så länge dröjde med att fullända sin tafla. Konstnären svarade oförskräckt, att han måste förundra sig öfver denna förebräelse, emedan han hvar dag använde åtminstone två timmar på detta arbete. Hertigen åtnöjde sig med detta svar, och lät underrätta bröderna, att han talat med Lionardo om saken och af honom erhållit nyssnämde försäkran. Men bröderne svarade, att, som blott ett hufvud feltes, så skulle taflan langesedan ha varit färdig, om han arbetat derpå tvenne timmar om

dagen under hela det år som ingen sett honom i klostret. Hertigen lät åter kalla målaren och förehöll honom, att han hade sagt en osanning, emedan han, enligt brödernas försäkran, ej varit synlig i klostret på ett helt år.

Hvad förstå munkarna af målning? svarade *da Vinci*. Det är sant, att jag på lång tid ej varit i klostret, men de säga en osanning, när de neka, att jag inte hvar dag sysselsätter mig med min tafla. — Huru är det möjligt, frågade Hertigen, när du aldrig går dit? — Ers Höghet, svarade artisten, det återstår blott förrädarens hufvud, i hvars ansigte jag måste uttrycka hela hans själs önska och förderf. Visserligen har mängen ibland dem, som anklagat mig hos Ers Höghet, ett hufvud, som förträffligen skulle passa åt min Judas; men af skonsamhet för de andeliga fäderna går jag hvar morgon och atton till Borghette, der stadens föraktligaste pöbel bor, och söker mig ett ansigte, som jag kan begagna för den afskyvärda förrädaren. Hittills har jag ännu ej funnit något, men så snart jag har ett, är taflan färdig, och i brist på något annat måste jag gripa till Pater Priorns, som också verkligen vore ganska tjenligt.

Hertigen skrattade, och var ganska nöjd att höra med hvad förstånd och öfverläggning målaren arbetade.

Af stonen. Fantasi.

När i begynnelsen dag och natt voro skapade, då tröttnade den glada dagen ej att fröjda sig öfver sin glans och sitt friska lif. Men äntligen längtade han efter hvilan. Han blickade omkring sig — och tyst vinkade honom Natten. Han närmade sig långsamt och sjönk i dess armar. Mildt vaggade sig fläkten i de

hviskande träden; vällukter uppstego från jorden, och sakta flöto näktergalens sånger öfver fälten. Då blef den första aftonen. Afriad i kärlek förde han nu alltid den glänsande fadren i den allvarsamma modrens armar, och menniskan välsignade honom, ty med honom återkommo hvila och kärlek i hennes hydda.

Icke så, sköna flicka? Du välsignade honom äfven, när på hans rosenfärgade moln älskliga bilder skredo dig förbi; och den stilla längtan satte sig vid din sida; när det då sagta klappade på din dörr, och bilder och längtan flydde, och ingen var tillstädes, mer än aftonen och den älskade? —

Anecdoter.

De ärbara Spanska damerna höllo fordom sina fötter så dolda, att de alldeles betäcktes af den långa kjorteln, och vid utstigningen ur en vagn nedsänktes falldörrar, som gjorde fötter och ben osynliga. Drottningarnas höllos så heliga, att man utan brott knappt kunde tänka derpå, långt mindre tala derom.

När Prinsessan *Maria Anna* af Österrike, som *Philip den Fjerdes* fästmö kom till Spanien, gjorde man henne, i en stad, som ägde en berömd silkesstrumpfabrik, en skänk af en mängd de skönaste silkes-

strumpor. Den tillkommande Drottningens Hofmästarinna kastade helt förtörnad strumporna tillbaka med de orden: "Ni borde veta, att Drottningarna i Spanien ej ha några ben." — Prinsessan hörde detta, börjar gråta och begär att få resa tillbaka till Wien. "Aldrig," sade hon, "hade jag satt min fot på Spansk botten, om jag vetat, att man skulle afskära mina ben." — En förklaring tröstade henne ganska lätt. Konungens historie-skrifvaré säga, att han vid berättelsen om sin fästmöns ängest ej kunde hålla sig från att le, hvilket är anmärkningsvärdt af den orsaken, att detta skall ha varit tredje gången under hela hans lefnad, som man såg ett löje på den allvarsamma Philips läppar.

Sedan Italienske sångaren *Farinelli* hade förvärfvat sig en ansenlig förmögenhet i England, reste han till Spanien, och förstod att sätta sig i så mycken nåd vid hofvet, att Konungen gjorde honom till riddare af Calatrava-Orden. En af de Spanska Granderne, som alla funno sig häröfver mycket stötte, frågade vid riddarslaget den Engelska Ministern, om det äfven i hans land vore brukligt att visa kastraterna en sådan heder? — "Nej," svarade Engelsmannen högt nog att höras af hela hofvet: "vi sätta väl sporrar på våra fäktande tuppar, men aldrig på en kapun."

Prenumeration på 48 Numror af detta Blad, som utkommer hvarje Måndag och Torsdag, emottages med 2 R:dr Bco uti Herrar Utters & Comp., Östergrens och Bruzelii Boklädor.

N:o 26 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.